

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 28.03.2018r.

Adam Bodnar

VII.501.315.2014.AG

Pan

Marek Kuchciński

Marszałek Sejmu RP

ul. Wiejska 4/6/8

00-902 Warszawa

Szanowny Panie Marszałku

W dniu 27 marca 2018 r. Rada Ministrów **przyjęła projekt ustawy o ochronie danych osobowych** (nr z wykazu prac legislacyjnych UC 101). Ma on w najbliższym czasie zostać skierowany do Sejmu, a następnie szybko uchwalony tak, by ustawa mogła wejść w życie w dniu 25 maja 2018 r. Zakres przedmiotowy ustawy określać będzie jej art. 1 ust. 1, zgodnie z którym ustawę stosuje się do ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w zakresie określonym w art. 2 i 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych; RODO) (Dz. Urz. UE L 119 z 4.05.2016, str. 1). Ustawa ma wejść w życie w dniu 25 maja 2018 r. i w tym dniu też utraci moc ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922 i z 2018 r. poz. 138).

Rzecznik Praw Obywatelskich z dużą satysfakcją odnotowuje te zmiany, które prowadzą do zapewnienia organizacyjnej niezależności organu ochrony danych osobowych – Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych (PUODO), w szczególności dotyczące

procedury powołania organu, jak również powoływania zastępców PUODO. Zmiany te realizują postulaty Rzecznika, wyrażane we wcześniejszej korespondencji kierowanej do Ministra Cyfryzacji¹.

Jednak do projektu ustawy – jak wynika z analizy udostępnionego dokumentu – **wprowadzono w ostatnim czasie również takie zmiany, które mogą obniżyć standard prawa do ochrony danych osobowych** w porównaniu do tego, jakie gwarantowane jest przepisami RODO, ale przede wszystkim standardem ochrony wynikającym z Konstytucji RP. W szczególności należy zwrócić uwagę na nowe brzmienie art. 4-6 projektu ustawy o ochronie danych osobowych, które wprowadzają daleko idące wyłączenia i ograniczenia praw osób, których dane dotyczą, w przypadku przetwarzania ich przez administratorów realizujących zadania publiczne.

Zgodnie z art. 4 projektu ustawy, administrator wykonujący zadanie publiczne nie będzie musiał przekazywać informacji, o których mowa w art. 13 ust. 3 RODO, jeżeli zmiana celu przetwarzania służyć będzie realizacji zadania publicznego, a dodatkowo spełnione będą warunki wskazane w tym przepisie. To oznacza, że administrator w przypadkach wskazanych w tym przepisie nie będzie informował osoby, której dane dotyczą, o zmianie celu przetwarzania oraz o prawach jej przysługujących. Wśród warunków, jakie muszą być spełnione jest wskazanie, że musi to być niezbędne dla realizacji celów, o których mowa w art. 23 ust. 1 RODO, ale także ma uniemożliwiać lub znacząco utrudniać prawidłowe wykonanie zadania publicznego, a interes lub podstawowe prawa lub wolności osoby, której dane dotyczą, mają nie być nadrzędne w stosunku do interesu wynikającego z realizacji tego zadania publicznego. Projekt ustawy nie wyjaśnia jednak, kto i na jakich zasadach będzie oceniał spełnienie tych warunków, pozostawiając tym samym ogromne pole dla swobody działań administratorów wykonujących zadania publiczne.

W art. 5 projektu ustawy wprowadzono daleko idące ograniczenia prawa do informacji dla osób, których dane są przetwarzane. Należy zwrócić uwagę, że w art. 14 RODO nakłada się na administratora danych obowiązki informacyjne w sytuacji pozyskiwania danych osobowych nie od osoby, której dane dotyczą. Jednocześnie w art. 14

¹ Pisma o sygnaturze VII.501.315.2014.AG z 13 czerwca 2017 r., z 13 października 2017 r., a ostatnio z 18 stycznia 2018 r.

ust. 5 RODO wyliczono wyłączenia – przypadki, w których obowiązki informacyjne nie będą miały zastosowania. Tymczasem w art. 5 projektu ustawy wprowadza się jeszcze dalej idące wyjątki, wskazując, że przepis ten będzie miał zastosowanie w zakresie nieuregulowanym w art. 14 ust. 5 rodo. Może to budzić wątpliwości, czy takie rozwiązanie jest dopuszczalne z punktu widzenia RODO.

Należy też podkreślić, że przepis ten wprowadza pojęcia ocenne, w szczególności „uniemożliwienie lub znaczące utrudnienie prawidłowego wykonania zadania publicznego”, nie wyjaśniając przy tym, kto miałby oceniać spełnienie tej przesłanki. Co prawda administrator ma zapewnić „odpowiednie środki służące ochronie interesu lub podstawowych praw i wolności osoby, której dane dotyczą”, ale trudno jest wyobrazić sobie, na czym miałyby to polegać w praktyce.

Wreszcie należy odnieść się do art. 6 projektu ustawy, który wprowadza wyłączenie stosowania art. 15 ust. 1-3 RODO w przypadku, gdy osoba, której dane dotyczą, nie jest informowana na podstawie art. 5 ust. 1 projektu ustawy. Tym samym wyłącza się prawa dostępu, przysługujące osobie, której dane dotyczą, zapewniając w zamian „odpowiednie środki służące ochronie interesu lub podstawowych praw i wolności osoby, której dane dotyczą”.

Wejście w życie powyższych przepisów znacząco ogranicza prawa osób, których dane dotyczą i przyznaje nieuzasadnione przywileje podmiotom wykonującym zadania publiczne. Budzi to zastrzeżenia nie tylko z punktu widzenia zgodności z dopuszczalnym zakresem takich wyłączeń przewidzianych w RODO. Należy przy tym przypomnieć, że na gruncie dotychczas obowiązujących przepisów Trybunał Sprawiedliwości UE (TSUE) podkreślał istotę i znaczenie obowiązków informacyjnych podmiotów publicznych między którymi dane są przekazywane, wobec osób, których dane dotyczą. W sprawie *C-201/14 Smaranda Bara* z 1 października 2015 r (ECLI:EU:C:2015:638), TSUE dokonał interpretacji art. 10, 11 i 13 dyrektywy 95/46/WE i orzekł, że przepisy te stoją na przeszkodzie środkom krajowym, które pozwalają organowi administracji publicznej państwa członkowskiego na przekazywanie danych osobowych innemu organowi administracji publicznej i na ich dalsze przetwarzanie, bez informowania osób, których dane dotyczą, o tymże przekazaniu i przetwarzaniu.

Ani projekt ustawy ani najnowsza wersja uzasadnienia do projektu ustawy nie zawierają analizy zasadności przyjmowania proponowanych ograniczeń. Tym samym nie jest jasne, czy cel i zakres wprowadzonych ograniczeń będą mogły być uznane za „niezbędne w demokratycznym państwie prawnym” i czy takie ograniczenie prawa do prywatności będzie mogło być uznane za zgodne z art. 47 i art. 51 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Naruszenia konstytucyjnego prawa do ochrony danych osobowych można upatrywać również w ograniczeniu praw przysługujących jednostce, w ramach wykraczających poza dopuszczalny zakres. Wprowadzenie rozwiązań przewidzianych w art. 4-6 projektu ustawy wymagałoby zatem szczegółowej oceny pod kątem realizacji przesłanek wskazanych w powołanych wyżej przepisach Konstytucji RP, a także pod kątem zgodności z RODO.

Dodatkowo, zastrzeżenia Rzecznika Praw Obywatelskich budzi fakt, że tak istotne zmiany w projekcie ustawy wprowadza się na ostatnim etapie procesu konsultacyjnego, co uniemożliwia wypowiedzenie się w tej sprawie wszystkich zainteresowanych podmiotów.

Jednocześnie, uprzejmie przekazuję Panu Marszałkowi kopię pisma skierowanego do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie prac nad ustawą implementującą dyrektywę **Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680** z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłająca decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW (Dz. Urz. L 119 z 4.5.2016 r., s. 89). Zgodnie z art. 63 ust. 1 dyrektywy, państwa członkowskie przyjmują i publikują **do dnia 6 maja 2018 r.** przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy. Do chwili obecnej właściwe przepisy krajowe nie zostały jednak przyjęte.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2017 r., poz. 958), przedkładam uprzejmie Panu Marszałkowi niniejsze uwagi.

Jednocześnie zwracam się do Pana Marszałka z uprzejmą prośbą o udostępnienie opinii Rzecznika Praw Obywatelskich organom Sejmu oraz posłom i posłankom w celu zapoznania się z przedstawionymi argumentami i uwzględnienia ich w toku dalszych prac legislacyjnych nad ustawą.

(podpis na oryginale)

Załącznik 1

Do wiadomości:

- 1) **Pan Joachim Brudziński**
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
- 2) **Pan Jacek Czaputowicz**
Minister Spraw Zagranicznych
- 3) **Pan Marek Zagórski**
Sekretarz Stanu w Ministerstwie Cyfryzacji
- 4) **Pani Edyta Bielak-Jomaa**
Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych